

Postprint Version	1.0
Journal website	
Pubmed link	
DOI	

This is a NIVEL certified Post Print, more info at <http://www.nivel.eu>

Signaal voor lager ambitieniveau?

PHIL HEILIGERS

De deeltijdwerker staat onder druk. De overheid en sommige feministen willen dat met name vrouwen meer gaan werken. Want, zo wordt gesteld: vrouwen benadelen zichzelf en de beroepsgroep als ze kiezen voor deeltijd. Dus: om voor vol te worden aangezien moeten vrouwen voltiids de arbeidsmarkt op!

Wat is er gebeurd met 'keuzevrijheid' en 'er is meer in het leven dan werken?' Dr. Phil Heiligers is als onderzoeker goed thuis in het onderwerp 'deeltijd werken' en 'combinatie privé en werk'.

Bovendien heeft zij zelf twee deeltijdbanen. Dé deskundige die we zoeken voor de discussie: deeltijd werken, oplossing of probleem?

EEN STRATEGIE OM JALOERS OP TE ZIJN

In deeltijd werken is een keuze die wij in Nederland kunnen maken. Uiteraard zijn er voor- en tegenstanders en ook is het in een aantal sectoren van de arbeidsmarkt 'not done' om de deeltijd wens in het arbeidsvoorwaardengesprek te opperen. Toch groeit het aantal mensen dat een deeltijdbaan kiest nog steeds, en niet alleen onder vrouwen. In vergelijking met andere Europese landen is in ons land het aantal deeltijders exceptioneel hoog.

Ruim 45% van onze mannelijke beroepsbevolking is deeltijder tegenover nog geen 20% gemiddeld in Europa en van de in Nederland werkende vrouwen is 75% deeltijder tegenover ruim 30% van de Europese vrouwelijke werkenden (CBS, oktober 2006 Webmagazine).

Dat politici zich afvragen of wij niet teveel uit de pas lopen in vergelijking met omringende landen, verbaast mij niet.

De conclusies die onze politici trekken, zijn echter eenzijdig. Deeltijdwerkers zouden hun opleiding niet verzilveren, vooral hoger opgeleiden. Vergeten wordt dat deeltijd werken - zeker voor hoger opgeleiden - meestal betekent dat ze toch een werkweek van 80% hebben en dat vaak de vrije dag opgaat aan cursussen, congressen en administratieve afhandeling. Vergeten wordt ook dat veel werkgevers hun organisatie niet meer zonder de flexibele inschikkelijkheid van deeltijders overeind kunnen houden. Voorbijgegaan wordt aan de positieve effecten van deeltijders op de werkvloer: een frisse wind, met veel energie en een opgewekt humeur.

Ook de veronderstelling dat deeltijders de productie negatief beïnvloeden, is tot nu toe niet hard te maken, evenals het idee dat deeltijders bepaalde taken ontwijken, zoals leidinggevende verantwoordelijkheden. Bekend is dat een aantal negatieve effecten die aan het deeltijd werken wordt toegeschreven, deels het resultaat is van beeldvorming. Bijvoorbeeld leidinggeven zou alleen mogelijk zijn bij volledige beschikbaarheid en bereikbaarheid, terwijl in de praktijk voltiids werkende leiders zo vaak op pad zijn dat ook zij niet aan de aanwezigheidseis voldoen.

Toch is dit niet een pleidooi voor de slogan 'iedereen een deeltijdbaan', maar wel voor het behoud van keuzevrijheid voor het individu. Het 'kost' de deeltijdwerkenden namelijk ook iets. Degene die voor een deeltijdbaan kiest, maakt daarmee een keuze die niet op alle

fronten positief uitpakt. Wie kiest voor een deeltijdbaan geeft aan dat andere activiteiten buiten het werk belangrijk zijn. Dit wordt in de werksituatie vaak opgevat als een signaal voor een lager ambitieniveau. Zelfs in het geval dat iemand kiest voor twee deeltijdbanen, speelt toch bij beide werkgevers in termen van loopbaanmogelijkheden de deeltijd aanwezigheid een negatieve rol.

Beschikbaarheid, bereikbaarheid, continuïteit zijn onuitgesproken normen waar de deeltijder mee te maken krijgt. Voor een deeltijder is het van belang zich deze keerzijde van de deeltijdloopbaan te realiseren. Om dit negatieve effect te voorkomen, kiezen hoger opgeleide vrouwen vaak op een strategisch gunstig moment een deeltijdbaan, namelijk op het moment dat zij al een stevige positie in een organisatie hebben.

Vervolgens komen gezondheidsdeskundigen met het advies dat deze vrouwen de biologische klok serieus moeten nemen als zij een kindwens hebben. Een persoonlijke afweging op maat omtrent kindwens en biologische klok kunnen vrouwen alleen maken als zij de vrijheid hebben om op een eigen gekozen moment een deeltijdbaan te nemen.

Het marginaliseren of afschaffen van deeltijdbanen zou een enorme stap terug zijn. Historisch gezien was de introductie van de deeltijdbaan ooit een belangrijk fenomeen waardoor vrouwen de stap naar de arbeidsmarkt konden nemen. Uitbreiding van kinderopvang nu vat ik dan ook op als een kans om de keuzevrijheid van vrouwen én mannen te verruimen. Het imago van de deeltijdwerker kan daardoor op den duur alleen maar positiever worden.